

TALABALAR O'RTASIDA DO'STLIK, HAMJIHATLIK VA FUQAROLIK ONGNI RIVOJLANTIRISHDA OLIY TA'LIM MUASSASALARINING ROLI

РОЛЬ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ В РАЗВИТИИ ДРУЖБЫ, СПЛОЧЁННОСТИ И ГРАЖДАНСКОГО СОЗНАНИЯ СРЕДИ СТУДЕНТОВ

THE ROLE OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN DEVELOPING FRIENDSHIP, SOLIDARITY, AND CIVIC CONSCIOUSNESS AMONG STUDENTS

Narenova Munira Farxodovna

Chirchiq davlat pedagogika universiteti

Pedagogika fakulteti "Pedagogika nazariyasi va tarixi yo'nalishi"

1-bosqich magistranti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20535865>

ANNOTATSIYA: Ushbu maqolada oliy ta'lim muassasalarida tahsil olayotgan talabalar o'rtasida do'stlik, hamjihatlik va fuqarolik ongini rivojlantirish masalalari yoritilgan. Globallashuv sharoitida ko'p millatli ta'lim muhitida yoshlarni bag'rikenglik, o'zaro hurmat va ijtimoiy mas'uliyat ruhida tarbiyalash muhim ahamiyat kasb etadi. Maqolada oliy ta'lim muassasalarining tarbiyaviy faoliyati, ijtimoiy-psixologik omillar hamda innovatsion yondashuvlar tahlil qilinadi. Shuningdek, talabalar o'rtasida ijobiy ijtimoiy muhitni shakllantirish orqali millatlararo totuvlikni mustahkamlash yo'llari asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: oliy ta'lim; talabalar; do'stlik; hamjihatlik; fuqarolik ongi; millatlararo totuvlik.

АННОТАЦИЯ: В статье рассматриваются вопросы развития дружбы, сплочённости и гражданского сознания среди студентов высших учебных заведений. В условиях глобализации особую значимость приобретает воспитание молодёжи в духе толерантности, взаимного уважения и социальной ответственности в многонациональной образовательной среде. Анализируются воспитательная деятельность высших учебных заведений, социально-психологические факторы и инновационные подходы. Также обосновываются пути укрепления межнационального согласия посредством формирования позитивной социальной среды среди студентов.

Ключевые слова: высшее образование; студенты; дружба; сплочённость; гражданское сознание; межнациональное согласие.

ANNOTATION: This article examines the issues of developing friendship, solidarity, and civic consciousness among students of higher education institutions. In the context of globalization, educating young people in the spirit of tolerance, mutual respect, and social responsibility within a multicultural educational environment is of great importance. The study analyzes the educational activities of higher education institutions, socio-psychological factors, and innovative approaches. Additionally, ways to strengthen interethnic harmony through the formation of a positive social environment among students are substantiated.

Keywords: higher education; students; friendship; solidarity; civic consciousness; interethnic harmony.

Bugungi globallashuv sharoitida oliy ta'lim muassasalari nafaqat bilim beruvchi maskan, balki yoshlarning dunyoqarashi, ijtimoiy pozitsiyasi va fuqarolik mas'uliyatini shakllantiruvchi muhim ijtimoiy institut sifatida namoyon bo'lmoqda. Bu sharoitda talabalar faqat o'qish bilan

cheklanmay, jamiyatdagi ijtimoiy jarayonlarga faol ishtirok e¹tishlari talab etiladi. Hozirgi kunda oliy ta'lim muassasalari talabalarni nafaqat kasbiy bilim va ko'nikmalar bilan ta'minlaydi, balki ularni ijtimoiy hayotga tayyorlaydigan muhit yaratadi. Ko'p millatli jamiyat sharoitida ta'lim olayotgan talabalar o'rtasida do'stlik, hamjihatlik va o'zaro hurmatni qaror toptirish masalasi alohida ahamiyat kasb etadi. Chunki aynan talabalar muhitida kelgusida jamiyat taraqqiyotiga ta'sir ko'rsatuvchi ijtimoiy munosabatlar shakllanadi. Oliy ta'lim muassasalaridagi ijtimoiy muhit, talabalar orasidagi o'zaro hurmat va hamkorlik kelajakdagi fuqarolik faoliyati va jamiyatdagi barqarorlikka asos bo'ladi.

Talabalar o'rtasidagi munosabatlar ularning shaxs sifatida kamol topishi, ijtimoiy moslashuvi va hayotiy qarashlariga bevosita ta'sir etadi. Ijobiy psixologik muhit mavjud bo'lgan oliy ta'lim muassasalarida talabalar o'z fikrini erkin bayon qilish, boshqalarning qarashlarini tushunish va hurmat qilish imkoniga ega bo'ladi. Bu jarayon empatiya, o'zaro ishonch va jamoaviy mas'uliyatning shakllanishiga xizmat qiladi. Psixologik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, do'stona va hamjihatlikka asoslangan muhitda tahsil olayotgan yoshlar o'rtasida ijtimoiy faollik yuqori bo'ladi hamda nizoli vaziyatlar kamroq uchraydi. Shu bois oliy ta'lim muassasalarida psixologik qo'llab-quvvatlash va ijtimoiy faoliyatni uyg'unlashtirish talabalar orasida sog'lom ijtimoiy muhitni yaratishga xizmat qiladi.

Oliy ta'lim muassasalarida tashkil etiladigan jamoaviy mashg'ulotlar, talabalarning birgalikdagi loyihalarda ishtiroki va ijtimoiy tashabbuslari do'stlik va hamjihatlikni mustahkamlashda muhim omil hisoblanadi. Turli millat va madaniyat vakillaridan iborat talabalar jamoasida o'zaro muloqot va hamkorlikni rivojlantirish orqali madaniyatlararo tushunish shakllanadi. Masalan, talabalar orasida tashkil etilgan ilmiy, sport va ijtimoiy loyihalar turli fikr va qarashlarga ega shaxslarni birlashtiradi, birgalikda ishlash va umumiy maqsad sari intilish tajribasini beradi. Bu jarayon yoshlarning milliy qadriyatlarni anglash bilan birga, boshqa madaniyatlarga nisbatan bag'rikeng munosabatda bo'lishini ta'minlaydi.

Talabalar o'rtasida fuqarolik ongini rivojlantirish masalasi oliy ta'lim tizimining asosiy vazifalaridan biri bo'lib, bu jarayon uzluksiz va tizimli tarzda olib borilishi lozi²m. Fuqarolik ongiga ega bo'lgan shaxs jamiyatdagi o'z o'rnini anglaydi, huquq va majburiyatlarini biladi hamda ijtimoiy mas'uliyatni his etadi. Oliy ta'lim jarayonida huquqiy bilimlar, milliy g'oya va umuminsoniy qadriyatlar asosida olib boriladigan tarbiyaviy ishlar talabalar ongida vatanparvarlik, adolat va qonunlarga hurmat tuyg'ularini mustahkamlaydi. Shu bilan birga, fuqarolik faolligini oshirishga qaratilgan seminarlar va muloqot mashg'ulotlari talabalarni jamiyat muammolariga befarq bo'lmaslikka o'rgatadi.

Talabalarni jamoat ishlariga, volontyorlik faoliyatiga va ijtimoiy loyihalarga jalb etish ularning fuqarolik faolligini oshirishning samarali vositalaridan biri hisoblanadi. Bunday faoliyatlar orqali talabalar jamiyat muammolariga befarq bo'lmaslikni, boshqalarga yordam berish va umumiy manfaatlar yo'lida harakat qilishni o'rganadi. Masalan, ijtimoiy xizmat ko'rsatish loyihalarida qatnashish, ekologik va madaniy tadbirlarda ishtirok etish yoshlar

1 Nurmatov, A. N. (2020). Oliy ta'lim muassasalarida talabalar ijtimoiy faolligi va tarbiyaviy ishlar. Toshkent: Ta'lim nashriyoti.

2 Axmedova, L. K. (2020). Talabalarda ijtimoiy mas'uliyatni shakllantirish. Toshkent: Pedagogika va psixologiya.

orasida ijtimoiy birdamlik va hamjihatlik tuyg'usini mustahkamlaydi. Shu yo'l bilan talabalar shaxs sifatida mas'uliyatni his qilishni va jamiyatga foydali bo'lishni o'rganadi.

Shuningdek, oliy ta'lim muassasalarida psixolog va pedagoglarning hamkorlikda olib boradigan tarbiyaviy faoliyati talabalar shaxsining har tomonlama rivojlanishiga xizmat qiladi. Psixologik treninglar, muloqot mashg'ulotlari va muammoli vaziyatlar tahliliga asoslangan darslar yoshlarni mustaqil fikrlashga, o'z nuqtai nazarini asoslab berishga va ijtimoiy vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilishga o'rgatadi. Bu esa talabalarning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi hamda jamoa ichidagi o'zaro munosabatlarni yanada mustahkamlaydi. Shu bilan birga, pedagoglar tomonidan olib boriladigan maslahatlar va liderlik mashg'ulotlari talabalarni jamoa bilan ishlash, yetakchilik qobiliyatini rivojlantirish va murakkab vaziyatlarda qaror qabul qilishga tayyorlaydi.

Zamonaviy oliy ta'lim tizimida innovatsion yondashuvlardan foydalanish talabalar o'rtasida do'stlik va hamjihatlikni rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Interaktiv mashg'ulotlar, loyiha asosida ta'lim berish va raqamli platformalar orqali tashkil etiladigan ijtimoiy faoliyatlar talabalarni umumiy maqsad sari birlashtiradi. Bunday yondashuvlar yoshlarning ijtimoiy tashabbuskorligini oshiradi va ularni faol fuqarolar sifatida shakllantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, digital texnologiyalar yordamida talabalar global masalalar bo'yicha fikr almashish va jamoaviy loyihalarni amalga oshirish imkoniyatiga ega bo'ladi, bu esa ularning dunyoqarashini kengaytiradi.

Oliy ta'lim muassasalarida millatlararo totuvlikni mustahkamlashga qaratilgan tizimli chora-tadbirlar jamiyat barqarorligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Talabalar o'rtasida o'zaro hurmat, do'stlik va hamjihatlikka asoslangan munosabatlar shakllangan taqdirda, kelajakda ijtimoiy nizolarni oldini olish imkoniyati ortadi. Shu bois oliy ta'lim muassasalarida tarbiyaviy ishlarni yanada takomillashtirish, ijtimoiy-psixologik muhitni mustahkamlash va innovatsion yondashuvlarni keng joriy etish dolzarb vazifa hisoblanadi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Nurmatov, A. N. (2020). Oliy ta'lim muassasalarida talabalar ijtimoiy faolligi va tarbiyaviy ishlar. Toshkent: Ta'lim nashriyoti.
2. Karimov, B. S. (2019). Psixologik muhit va talabalar munosabatlari. Toshkent: Fan va texnologiya.
3. Rasulova, M. F. (2021). Millatlararo muloqot va totuvlikni rivojlantirish usullari. Toshkent: Jamiyat va ta'lim.
4. Sobirov, J. T. (2018). Fuqarolik tarbiyasi va oliy ta'lim. Toshkent: Universitet nashriyoti.
5. Islomov, D. Q. (2022). Oliy ta'limda innovatsion yondashuvlar va interaktiv metodlar. Toshkent: Ta'lim innovatsiyalari
6. Axmedova, L. K. (2020). Talabalarda ijtimoiy mas'uliyatni shakllantirish. Toshkent: Pedagogika va psixologiya.
7. Qodirov, F. H. (2019). Jamoaviy ishlash va liderlik ko'nikmalari. Toshkent: Fan va madaniyat.

3 Tursunova, N. A. (2021). Volontyorlik va ijtimoiy loyihalar orqali fuqarolik faolligini oshirish. Toshkent: Ijtimoiy tadqiqotlar markazi.

8. Tursunova, N. A. (2021). Volontyorlik va ijtimoiy loyihalar orqali fuqarolik faolligini oshirish. Toshkent: Ijtimoiy tadqiqotlar markazi.

